

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Augustus' 8-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Sz. Petersburg.

Miklós Nagy Hertzegek Károli-
na Prusssziai (nem Oraniai, mint kö-
zelébbi levelünkben elvétődött) Királyi
Hertzegasszonyal való összepárosodá-
sát ilyen Hirdetés által tette közönségessé
a' Császár: —“

„Isten' kegyelméből *Első Sándor*,
az Orosz birodalom' Császárja és egyedül
való Uralkodója, etc., etc., minden hü-
séges alattvalóinknak tudokra adjuk: hogy
a' mindenható Isten, ki a' birodalmak'
és népek' sorsát kormányozza, 's a' lá-
tsak nemrégölta is oly sok kegyelmet és
áldást áraztott-ki az Orosz birodalomra,
most is reánk fordította kegyelmes tekin-
tetét. Tettzik szent akaratjának, hogy
az Orosz Császári Ház szaporodjék, 's a'
földi legerősebb. Hatalmasságokkal való
vérbeli összeatyafiságosodásnak kötelei ál-
tal, erejében és ditsőségében öregbedjék.
Annak intésére és áldásával, kinek kezé-
ben vannak a' Fejedelmek' szíveik, 's a'
mi igen szeretett anyáknak *Mária* és
Fedorowna Császárnénak megegygye-
zésével, mi, III-dik *Wilhelm Friedrich*
Prusssziai Királlyal egygyütt, azt a' hatá-
rozást tettük, hogy az ő K. Felsége' leá-
nyát *Károli* Kir. Hertzegasszonyt, a'
mi igen szeretett ötséknak *Nicolai Paw-
lowitsch* Nagy Hertzegek, önnön ki-
vánságával megegygyezőleg, feleségül vá-
laszszuk. Ő K. Hertzegasszonyága Isten'
áldásával Jun. 24-dikén (6-kalendariurn

szerént szollván) az igaz hitű Görög Szent-
egyház' vallását felvette, a' szent Bérma-
lásban (Confirmatzióban) *Alexandra Fe-
deorowna* nevet vett, és ma, Jun. 25-di-
kén (6-szerént) a' téli palotának Udvari
fő templomában, a' mi, 's a' papság' és
egyéb gyülekezeti' jelenlétünkben, az ösz-
szeesküvést megelőző összemátkásolás-
véghez ment. Midőn mi ezt hüséges alatt-
valóinknak tudokra adjuk, parantsoljuk,
hogy ő Királyi Hertzegasszonyágát en-
nekutánna *Nagy Hertzegasszony*nak
nevezzék ily titulussal: Ő *Császári Nagy
Hertzegasszonyága*. Költ a' mi lakó
városunkban *Sz. Pétersburgban* Jun. 25-
dikén (Jul. 7-dikén) a' Kristus' születésé-
nek 1817-dik, 's Országlásunknak 17-dik
esztendejében. —“

„Sándor.“

Sz. Ilona.

Hosszas halgatás után ismét meg-
szollaltak az ezen szigetet illető Anglus
tudósítások. Ezek a' múlt Május' 29-di-
kéig szollanak: de tsak annyit mondanak,
hogy Napoleon Bonaparténak jó egészsége
jár. Most kedve is jobb kezdett lenni,
mint néhány hónapok előtt volt. Már a'
házból való kijáráshoz is ismét megjött
a' kedve, bár mi keskeny határok közzé
legyen is szorítottva a' hely, a' hol kísé-
rő nélkül szabadon sétálhat. Ugy látszik,
hogy minden tengeri tovább való útozás-
ról letette az eszt.

Stocckholm.

A' Svétziai Örökös Princznek *Oskár-
nak* a' Státustanátsba lett beiktattatása-

kor az ő atya a' Koronaöröklős is mon-
dott-el egy beszédet, mellyet ékképpen
fordíthatunk: —

„Király! A' Státustanátsnak ezen gyü-
lése, melyben az én fiam először ül, hat-
hatós érzékenységet gerjeszt szívemben.
Ez egy újabb jó tétel valamint reá nézve
úgy reám nézve is, a' mellyet mi Felsé-
gednek köszönünk. Meggyőződött vagyok
affelől, hogy ő azon indító okokat által
fogja látni, mellyekre nézve ide a' Stá-
tustanátsba hivatlatott. Reményilem, hogy
Felséged megengedi, hogy én itt ezen
indító okokat kifejtessem, és hogy ezen
Urak, a' Királyi Tanáts' tagjai, örömmel
által engedik az atya' nyájasságának azt
a' foglalatosságot, mellyet közzülök is akár
melyik szintűgy teljesíthetne. —

„Kedves Fiam! A' te eddig való ne-
veltetésed csak egy melleleg elhaladó ne-
veltetés vala. A' te eddig' szerzett esme-
retségeid minden időbéli ifjakkal kö-
zöcsök, kiknek szüléik oda' czéloztak, hogy
tanúlt, jó magokviselő, és hasznos pol-
gárokat formáljanak. Ez a' neveltetés
clegendő azokra nézve, a' kik megérik
azzal, hogy vagyonaikat magános életben
költhetik-el. De azok, kik magokat a' Stá-
tus' hivatalaira, közönséges tisztségekre
szánják-el, azokra újabb nem ü munkák
által köteleztetnek elkészíteni magokat.
Tehát még csak ma kezdődik-el a' te kü-
lönös neveltetésed, annak a' rangnak ne-
veltetése, melyre hivatlatva vagy. Leg-
nagyobb gondot fordítottam taníttatásod-
ban a' Historiának tanulására. Most már
által fogod látni melly nagy szükséged
volt néked erre, és hogy melly nagy hasz-
nodra lehetnek néked a' Historiái esme-
retségek. E' mutatta-meg néked a' Feje-
delmek' eredetét, ezen titulushoz szá-
mazását, és hogy miképpen vesztetnek-
el 's tétettethetnek semmivé ugyan ezek.
Néki meg kellett tégedet affelől győzni,
hogy egy Fejedelemnek nagy virtusok és
megkülömböztetett tulajdonságok által le-

het erre a' rangra eljutni: és hogy szép
tselekedetek által a' népeket ugyan hámu-
lásra lehet indítani, de arra, hogy
szeretetejeket megnyerni lehessen, jó tse-
lekedetek kívántátnak. Mindenek a' mi-
ket a' tulajdon hazonnak szomjúzása vagy
a' hízelkedés, a' Fejedelmeknek a' magok
tselekedeteik eránt való megsalattatások-
ra feltaláltak, hamar elenyésznek. A' hasz-
nosság 's igazság, ezek azok a' pelsétek,
mellyeket az idők tiszteletben tartanak,
ezek teszik az egyetlenegy állandó ditsős-
séget. Erre, fiam, meg kellett tégedet
már tanítani a' Historiának. Metzd-be
ennek tudományait méllyen a' te szived-
be. Fontöld-meg, hogy egy Felséges Korona,
mellyet valamely szabad nép ad, soha
nem erőssen áll egy oly sön, melly a'
kevelységtől és ön' kénytől felfuvalkodott,
és hogy annak hordozására a' Királyi kö-
telességeknek 's a' népek' jusaiknak mély
érzése által kell el készülni. Jaj annak a'
Fejedelemnek, a' ki azt gondolja, hogy
nemzete' jusaiknak eltörlése által a' thró-
nus' fényességét és hatalmát nagyobbítja!
El ne felejtsd fiam, hogy a' leghöltsebb
Fejedelem az, a' ki azokat a' sarlatatos
okokat, mellyek az országokat elrontás-
sal fenyegeők, tulajdon szemével vizsgál-
ja, azokat minckelölte a' rossz elkövetkez-
ne, elhárítja, 's azoknak visszatérését az
által tudja megakadályoztatni, hogy a' tör-
vényeket önnön maga is tiszteletben tart-
ja. Ezen törvényeknek jó megismerésé-
re, hogy őket mind magad követhesd
mind pedig másokkal követhesed, 's
hogy azokat még tökéletesebbé tehesd,
kell néked ennekutánna egész figyelme-
tességedet fordítanod. Az Országlási mes-
terségnek kell ennekutánna a' te tanulá-
sod tárgyának lenni, ez által kell a' te
neveltetésednek berégződni. —

„A' Státusokat már régtől fogva egy
familiához, 's egy Státusnak fejét, ki a'
közönséges vagyonnal kiméllyve gazdálko-
dik, egy oly takarékos atyához hasonlí-

tották, a' ki, gyermekeinek javát szüntelenül szemei előtt hordozza. Az ilyen országjáról szokták volt mondani, hogy atyai legyen, 's azokról, a' kik ebben a' kormányt tartották, hogy a' nép' atyai legyenek. Ez a' kifejezés együgyű (könnyenérthető), valamint szintén az ez által kifejeztetett tárgy is. Az emberek az ilyen Országjárót, akár mi formájú volt is egyéberánt, műstrának tették - ki a' több Státusok' eleibe. A' Státusokra éppen mint a' familiákra nézve, többféle okai vannak a' virágzásnak és boldogságnak, szint- úgy, mint a' hanyatlásnak és elromlás- nak. Ha valamely familia' atya mérték- letes; ha a' jó rendnek és takarékoság- nak barátja; ha földjéinek miveltetésé- ben, vagy dolgozó mivhelyeinek szorgal- matoskodtatásában gondos; ha költségeit pontosan a' maga' jövedelmeihez mérsék- li: még ez mind nem elég önnön maga' és gyermekei' boldogságának és sorsának bá- torságba való helyheztesésére. Néki nem kell nyugodni, 's nem kell hiinni, hogy minden kötelességeit teljesítette volna, va- lameddig bölts. előrevaló vigyázás által annyi vagyona szert nem tett, hogy bi- zonyos lehessen affelől, hogy néhány esz- tendőökig semmi fogyatkozástól, 's keres- kedésének semmiféle megdugulásától nem félhet; valameddig a' maga' böltsessége 's természeti tulajdonságainak állandósága által gyermekeibe a' jó rendnek és mun- kásságnak hasonló lelkét beléjek nem öl- totta; 's végezetre valameddig gyerme- keinek hagyandó örökségeit oly bizo- nyos lábra ne helyheztesette, hogy azokért őket többé senki meg ne támodhassa. —

„A' Státusok' boldogsága még ösz- szetepültebb okoktól is függ; mivelhogy fundamentumkövei ennek valamint egy- felől azok a' közönséges öszszetsatolódá- sok, mellyek annak különbkülömb részei- t egymással, az Országglószéket a' nemzet- tel 's a' nemzetet az Országglószékekkel ösz- szekötlik: úgy fundamentoma másfelől, az ö-

más nemzetek' Országglószékeikkel való kü- lönös öszszetsatolódása is. Hijába ipar- kodna valamely Országglószék tsak takaré- kos és bölts kormányozása által valamint közönségesen a' nemzet', úgy különösen an- nak részei javának eleget tenni. Egy ilyen Státusnak létele: még bizontalan volna, ha mind ezek mellett annak Országglószé- ke szüntelenül a' maga' szomszédainak lé- péseiken nem tartaná a' maga' figyelme- tességet, 's ha néki sem eszlőzei sem hajlandósága nem lennének arra, hogy ezeknek igasságtalan megtámadásaikat vissza verje. A' népek' Historiája már igen is nagyon megmutatta, hogy ezek- nek az ö' nagyságok is gyakran oka az ö' leromlásoknak, és hogy valamely nép nem tarthat számot az állandó békesség- hez külföldben, hanem ha a' hadakozásra mindenkor készen áll. —

„Hijába törekedne akár mi iparko- dással valamely Országglószék azon is, hogy az idegen Országglószékekkel jó egy- gyetértésben maradhasson; hijába hely- heztetné hadi készületei által magát min- den ellenséges próbatételek ellen bátor- ságba: így is romlása felé sietne a' Stá- tus, ha a' belső kormányozásnak rosz el- intéztesése által a' közönséges boldogság- nak valóságos forrásai más felé vetettetni 's kiszáradni engedelnének. Jaj azoknak a' népeknek, a' mellyeknek Fejedelmek tsak Katonának lenni kívánnak; jaj azok- nak is, kiknek seje tsak Kormányozó lenne. A' tudatlan és barbarus népeket sokáig tsalták tsupa hadi ditsőség által; ezen népek a' magok énekeikben és in- nepeikben tsak a' Hérosokat magasztalták, a' kik őket tsatákra vezérlették. Hanem azok a' nemzetek, kiket az okosság' szö- vétneke a' természet által eleikbe szúra- tott cél felé vezérel, a' hosszszas tápasz- talás 's az igen is sokáig tartott szeren- tsétlenségek által már megtanítottak arra, hogy a' katonai mesterségnek a' kormá- nyozás' tudományával való megogygyező

munkálkodása az a' mesterség, melly által a' népek boldogittatnak. Az az Ország-lószék, melly ezt a' mesterséget magáévé tette és gyakorolja; megérdemli, hogy olly háládatossággal adózzanak neki, a' mellyet nyájassággal elfogadhatnak a' megvilágosodásnak ezen századában a' virtus és az észlang. — (Végezte a' jövő kedden következik.)

Két *Gothlandi* emberekre, a' kik valami vendégségben az *Ötödik Gustavus* egésségiért ittak, oly ítéletet mondott a' Pő Törvényszék, hogy betsületjektől és életjektől fosztattassanak meg. De a' mint hallik a' Koronáörökös a' Király előtt felvette az ügyeket; kegyelmet akar nékiek nyerni. — Arra a' *Lindboni* nevű Traktorra is kimondotta már az ítéletet a' *Stockholmi* Törvényszék, a' ki még a' múlt Mártzius' 13-dikán valami vendégeit beárulta volt, hogy nálla a' Koronáörökösnek megétegetéséről beszélgettek volna, 's osztán nem tudta árulását megbizonyítani. E', hotsánatkérésre 's 28 napi, kegyeren és vizen való fogságra ítéltetett, melly a' Svétziai törvények' tartása szerint, halál helyett való büntetés.

B e r l i n.

Az innét Julius' 29-dikén indúlt levelek szomoruan jelentik, hogy az itt 1801-ben újra építettett nemzeti theatrom, az ugyan azon épületben volt szép muzsikai karos szalával, 's minden hozzátartozó tisztaságaival, ruháival, 's egyéb készületeivel egyetemben a' lángok' prédájává lett.

L o n d o n.

Ezen esztendőnek elején sokáig emlegették a' *Londoni* újságok, hogy melly nagyon keresi az odaváló politzia az ifjú *Watson*, melly nagy jutalmat tett a' sejire, 's több esfélék, míg végezetre egyszer csak azt vették eszükbe, hogy a' fiú Amérikába ment. Most már azt adják elő hosszasan, hogy mi módon mehetett el, mellyen valósággal bámulni is lehet,

annyival is inkább, hogy legalább is találattak a' legszegényebb sorsú emberek között 80-nan, a' kik tudták, hol bujkál, még is a' nagy jutalom-igéret mellett is el nem árulta senki. Most egyik majd másik esmerössinél tartózkodott. Végezetre által látták 's neki is megmondották a' barátjai, hogy lehetetlen leszen megmenekedhetése, ha tsak valami módon passusra szert nem teszen. Ezt is megpróbálta, 's elérte célját. Hogy vastagnak lássék, a' ruháját kitöltötte, vagy megdugta. Egy nagy hasú *Quackernek* öltözött. Az abrázatját, hogy annál jobban elváltozzék, rágó szerek által feiéttette, 's így ment passusért a' politziához, 's legkisebb tartózkodás nélkül beszédbe eredett ott a' tisztekkel, még tulajdon tsudálatos formájáról is. *Audaces fortuna juvat*. Egy szóval szerentsésen felült *Londonban* a' *Tamesis* vizén a' *Venus* nevű hajóra, 's elevezett Amérikába. — A' *Platt* megsebissítettetéséről pedig azt erőssiti, hogy nem feltett célzással lőtt reá, hanem akarátja ellen vagy történetből sült-el a' pisztoly, a' melly megsebesítette.

A' *Doveri* kikötőhelyben az a' szerentsétlenség történt, hogy egy Anglus és egy Frantzia hajó két oldalról egyszer mind akarván oda bevezni, annak torokban egy tsajkát, melly az ő bevezelésekre állott volt ki oda, össze nyomták 's két azon lévő embereket kinosan megölték.

Az *Azori* szigetekről levelek érkeztek Londonba, mellyek szerint ott az Amériikai insurgensék' prédáló hajói, négy gazdagon rakott, Spanyol és Portugallus kereskedő hajókat elfogtak. Az *Amazon* nevű Portugallus fregát kivezett a' *Lisbonai* kikötőhelyből ezen insurgenseknek elkergetésekre.

A' *Freemans Journal* nevű Irlandus újság keservesen panaszkodik, azért, hogy a' *Romában* lévő hékételen

kedő Irlandiai Catholicus *Delegatusok* egy darab időtől fogva nagy hidegséggel fogadtatnak ott. Pater *Hayes*, a' ki eddig mint az ő legfőbb Agensek és Közbenjáróok úgy lakott *Romában*, most egy Klastromban fekszik betegen, 's így is három politziai szolgálk vigyáznak körülte. Még az Orvosayal is csak Olasznyelven szabad néki beszélni, mással pedig semmi nyelven se' senkivel. Az Egyházi dolgoknak folytatása elvételett a' Propagandától, 's a' Cardinalis *Consalvi* felvigyázása alatt egy Biztosság alá adattatott, melly a' Státusnak néhány embereiből áll. Az efféle híreknek Irlandiába lett megérkezése fontos tanátskozásokra adott okot Dublinban a' Catholicus Biztosságnak, melyben az erősebb rész állhatatosan megmaradott azon határozása mellett, hogy a' Püspököknek választatásokban a' Koronának telyességgel semmi *Vétót* ne engedjen.

Madrid, Julius' 17-dikén.

A Király ezen napokban a' maga Státustanátsában előlűvén, annak a' Hadi Törvényszéknek ítélet-tételét terjesztette maga eleibe, a' melly Barcellonában Generalis *Lacyra* 's czimborás társaira ítéletet mondott. Még nints kihirdetve, hogy mit végzett felölle a' Király, de közönséges a' vélekedés, hogy az ő megölettetését várbéli fogságra fogja állatváltoztatni.

A' Parisi *Gazette de France* ellenben azt erősítli, hogy *Lacyt* már *Mojorca* szigetén agyon is lölték volna.

L i s b o n a.

Brasiliából a' Pernambucoi szerentsés történetekről még semmi további történetekről való újab tudósítások nem érkeztek *Lisbonába*. Tsak az előbbeni történetek bővebb leírása érkezett meg. Ezekből elég leszen tsak röviden megjegeznünk a' következőket: — A' támadók feje *Martinez*, a' Londoni úgymadók, Portugallus Klúb' fundalója,

Május' 19-dikén Pernambukótól 7 óra távolságra a' *Bahiai* Királyi sereggel szembe szállván, a' verekedés estvig tartott, 's végezetre a' támadók, valmerő ellentállásután háta-adni kénytelenítettek, 's 20-dikban a' tsatát ismét megújítván ekkor ismét megverettettek. Az alatt történt, hogy a' hátok megett lévő városiak a' kikötőhelyet bezárva tartó Királyi hajtós sereggel egyetértvén, a' vórost ennek feladták, a' melly környülállás *Martineznek* tudára adattatván, ő is ekkor Capitulatióra ajánlotta magát, de arra a' Király' részén lévőek nem állottak rea, melyre nézve ő, néhány tisztekkel 's valami 3 vagy 4 szász katonákkal az erdőkre szaladni kénytelenítetett, a' hol üldöztetik. A' győzedelmések egy proklamatiót adványki, jutalmat ígértek annak, a' ki az ő fejét készhez szolgáltatja. A' hajós sereghez tartozó legénység, minekutánna a' városiakkal az egygyezés tilkon megsesett volna, a' városba, kerés ellentállás után herontván, ott legelőbb is a' Kormányozó házára ütött, azt elfoglalta, a' hol a' verekedésközben *Martineznek* egy rakona, 's a' támadóknak még vagy két fejeik, kik között egy klastromból elszökött Barát is találtatott, megölettetek. A' *Martinez'* országglásával együtt, a' melly 74 napoktk tartott, az ő pártosai is oda lettek. A' történetnek ilyhamar és szerentsésen való megváltozását a' *Bahiai* Kormányozó Gróf *Arcos'* iparkodásának köszönik.

Az a' hajó, a' melly erről a' szerentsés változásról hírt hozott *Lisbonába*, a' Királynak tulajdon kezével iratott leveleket is hozott oda, mint mondják ketőt, mellyek közzül egygyik Anglus Generalis *Beresfordhoz*, a' Portugalliai armáda' fő vezéréhez, másik az Országglószék' tagjaihoz szoll. Hivátalszerént nints kihirdetve, hogy mi van ezen levelekben, de közönségesen elterjedett az a' hír *Lisbonában*, hogy a' Király nem sokára risz-

za fogna térni a' maga Európai Státus-
aiba.

Északi Amerika.

Az Egygyesült Státusokban kijö-
vő újságívelek azt erőssítik, hogy az ő
Státusoknak tengeri hadi ereje már 12
lineahajókból áll: 's még több ily nagy-
ságú hajók is vannak az építő mível-
lyeken munkában.

Úgy látszik, hogy azoknak a' hatá-
roknak elintéztetése, mellyeknek az Északi
Amerikában lévő Anglus és az Egygyesült
Státusoknak birtokaik között, a' Genti
békesegkötés szerént végre kellene haj-
tatni, sok nehézségekre talált, melyre
nézve, mint a' kötés' feltételei kívánnyál,
gyaníthatóképpen valamelyik barótságos
Hatalmasságnak kell a' dolgot, mint köz-
bírónak megítélni. Ha az Anglusok' ki-
vántása teljesítetne, az Egygyesült Stát-
usoknak Main nevű, legészakra fekvőbb
tartománya, két milliónyi földet fogna
vesztetni.

Ezen tengereken is sok kárt tesznek
az insurgens prédáló hajók a' Spanyol
kereskedésnek. Egygyike ezeknek Jun.
2-dikán oly Spanyol hajót fogott-el, a'
melly 470 Afrikai rabszolgákkal volt ter-
helve.

A' Virginiai Státos még akarta-
nyerni, hogy a' Washington' holt
testét, melly az ő familiája jóságában
Mont-Vernonban nyugszik, a' tar-
tomány' fő városába Richmondba
vitethesse, 's ott néki, a' Virginiai
nép' költségén, mint Virginiai hazáfnak,
emlekezetoszlopot álltasson-fel. De nem
nyerkette meg kívánságát, mivelhogy ki-
nyilatkoztatta a' megholtnak egy rokona
Oberster Bushrod Washington,
hogy a' holt, testamentumban hagyta lé-
gyen, hogy tetemeit a' Washington
familia' temetőjébe tegyék-le az örök nyú-
gadalomra.

Tudósítás.

Alább írtak, a' kedves Nemezei

Kalendario m-nak, és más könyveik-
nek keletéből megismerik a' kegyes ha-
zai hajlandóságot, és bátorkodnak egy új
magyar Kalendariomot ajánlani, melly
1818. esztendőre 8-ad rétből Pesti Sza-
rándok név alatt a' Nemes Közönségé
eleibe adatik. Mivel ez a' Kalendariom
minden esztendőben ki fog jönni, azért
azon leszünk, hogy abban az esztendő, és
más időbéli jegyzéseken kívül meg legyen,
a' Felséges Uralkodó Ház Genealogiája:
mulatságos történetek, és gondolatok, és
más egyéb hasznos dolgok, a' mint most
az elsőben meg lesz az új Postarend, és
fizetés minden hazánkban lévő Státiókra,
ezeknek távolságokkal, és egy rövid ma-
gyarázattal együtt. A' mi kedves lehet,
főképpen azoknál, kiknek ezt más módon
megszerezni, könnyű módjok nintsen.
Másodsor: mivel a' vásárok más Kalen-
dáriumokban hibásak szoktak lenni, azért
azokat a' Budán kijött Ulvari és Status
Kalendáriumból vettük ki; ha mindazon-
tal azokban valami hibák tsúztak volna
be, kérjük a' Törvényes, és Helységbeli
Elöljárókat, hogy azokat, nekünk Szabad
Postán küldendő levelekben tudunkra ad-
ni ne sajnállják, minden a' Közönség' ja-
vára tzelőző jobbitást készek lévén öröm-
mel meg tenni.

Tisztelettel jelentjük tovább, hogy
más esmeretes könyveinken kívül a' jövő
János fővételi vásárra megjelen egy mun-
kátska e' név alatt: A' Szivnek Ger-
jedelmei; három történetekben,
Lafontaineból, — és hogy abból a'
kedves munkából, mellyet oly öröme-
st olvasnak: a' Délsi Philoklés, meg
nyomatványaink vannak. Mind a' köny-
veket, mind a' Kalendariomot lehet ta-
lálni Hazánkban lévő minden Könyváros-
nál, és Könyvkötőnél.

Pesten Jul. 19-dik napján 1817-ben.

Füsküti Landerer
örökösei.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Sáros Vármegyéből Julius' 18-dikán: — Valamint tsaknem egész Európában, és Hazánknak több Vármegyében: úgy nálunk is szinte a' leg felsőbb gradusra hágott az inség. Olly szűk körülfőtünk mind a' pénz, mind a' gabona, hogy az ide való község száját sem tudja felnyitni annélkül, hogy a' szükségéről ne sohajozna, es ha a' szomszéd *Gallicziából* szörnyű nagy árnon nem kapnánk életet, bizonyosan nagyobb része a' lakosoknak éhel halna meg. Illy terheskörnyül-állásokban *Tek. Sáros Vármegyé:* úgy igyekezett a' nagy szükségét enyhíteni, hogy a' tehetősebbek között alamizsnát szedetett a' szegények számára. Még ez nem volt elég, hanem ezenkívül is Megyének kebelébe bíró igen sok Magnásaink, 's Nemes Uraink különösen siettek jobbágyaikat a' szörnyű veszedelemnek torkából ki ragadni. Méltán első helyet foglal magának ezek között Mélt. Szirma Bessenyői, és Cserneki Gróf *Szirma Tamás* úr ó Nagysága, a' Tisza Mellyéki Districtualis Tábla Praesese, kinek elnyomorodott jobbágyain való szánakozása eléggé ki tetszik azon levélből, mellyet Hajzslinai Tisztartójához *Massiczay Dániel* úrhoz Jun. 20-dikán útasított, melly is így van: „Hogy ha némelly éhelhalással küszködő szegényeket ki lehet egy darab kenyérrel a' halál torkából szabadítani, ezeken szabadon segítsen, és valamit tsak ezeknek számára ki adánd, azt az ő nevében adja ki.“ Ezen levélnek, 's több hasonló értelmű tsak szóval való parantsolatoknak következésében az említett Tisztartó úr szorgalmatosan segitti mind pénzzel, mind gabonával, és kenyérrel a' szegényeket, kik ezért lankadt kezeiket az Eg felé emelve buzgó szívvel kérnek áldást Nagy Lelkü Jóltévőjökre, a' Mélt. Grófra, és hasonló ke-

gyességű Életpárjára. Nem lehet itt el mellőzni a' tisztelt M.ságnak ezt a' bölte intézetét is, hogy ez előtt két esztendőkel Uradalmában állandó Életes-Tárházat állított fel a' végre, hogyha mostoha esztendők járnak, lenne a' szegénységnek hova folyamodni. Jóllehet ez az Intézet a' Mélt. Uraság' költségén fundáltatott is: mindazonáltal nem szűnik meg időről időre pénzbeli áldozatokat tenni O N.sága annak öregbitésére, és azt sem nem maga' sem pedig nem Örökösei', hanem a' szegények' tulajdonának nevezi, tsupán tsak az a' felett való felvigyázást tartván fenn önnön maga, 's örökösei' számára. Egyéberánt mind az őszi, mind a' tavaszi vetések éllesztik a' szegényeknek el bádgyatt sziveiket, tsak némelly helyeken a' jég-ésőtől okozott károk miatt siralomnak ne kellene az örömrészek közé elegyedni. Ugyan is egynehány Helységeknek vetéseiket vagy egészen haszonvehetetlenné tette, vagy szörnyen megkárosította a' jég, és a' forró szél. Nevezetesen az *Asguthi, Kímlői, Nátfeői, Csehfalvi, Pósfalvi, Adamsfeldi, Kerékréti* 's más egyéb határookra nem vetheti szemét úgy az ember, hogy szívét mélységes szomorúság ne foglalná el.

Szathmár - Németiből Julius' 18-dikáról illyen tudósítást olvasunk egy olyan vidéknek állapotjáról, melly Hazánknak éppen azon részében esik, a' mellynek természetül sokat szoktunk felfüggeszteni: „Itt az emberek nagy oltsóságot reménylenek. *Margita* és *Nagy Károly* között a' merre útaztam (gy ír a' Tudósító), olly sűrű, kalászos, és gazdag a' Búza, hogy éltemben illyen termést soha sem láttam. Ennek már tsak most is szarentsés következése vagyon. *Nagy Károlyban* egy ollyan kenyeret meg lehetett most 1 fl. 45 xron venni, a' mellyen

ezelőtt két héttel 4 forinton adtak. — Itt Szathmárban a' múltt Szerdán a' héti vásárban 32 forinton meg lehetett venni az olyan tiszta Buzának köblét, melly elébb 88 forinton kelt. A' kétszeresnek köble 60 forintról 24 forintra, a' Rozs 50 ft.rol 16 ft.ra szállott le. Ezen oltsóság mellett is olly nagy volt a' bőség, hogy a' piatzra hozott gabonának fele sem kelt el. — De bár illy kellemetesen bízasson is bennünket a' jövődő: mindazáltal még sok éhes, el-bádogyatt, és kolduló Oláho-
kat, kiváltképpen gyermeket lehet látni. Ezeknek az éhségből származott el erőte-
lenedések miatt hasok és lábaik meg vagnak dagadva; lábaik hólyagokkal tele vagnak. Ha szinte eledelt kapnak is, már ezeknek az életekhez kevés reménység lehet. Az Isten orvosolja meg szegényeket!
— A' Szamos vize most középszerű nagyságú; hanem ez előtt ki áradván mind beöntötte iszáppal a' réteket, úgy hogy ismét marhadógtól kell tartanunk. — Itt a' kaszásnak 30 garast aduak napszámban, és ezenkívül napjában háromszor enni is.
— A' forró nyavalya nagyon elhatalmazott ezen a' tájon, 's a' legjobb korban lévő embereket ragadja el. A' sok nyomorgásnak szomorú következései még ezután jönnek világosságra.

A Pesti Nemzeti Gardában ezeket olvassuk Erdélyből: —

Fels. Urunk' édes Atyai gondoskodása.

Somkútpatakáról, Jún. 21. 1817. — Kir. Biztos Mgos. Katona Sigmund Úr ÖNga. 20 konyhán-főzet Szegény-levest a' még életben maradt árva gyermekeknek és betegeknek, Kövár-vidéken. Erdélyben itt vala és itt van legnagyobb inség, éhség. Már

most telyesek vagyunk reménységgel, mi-
nekutánna a' földnépének harmad' vagy negyed-része nállunk ekkorig moghótt, nem mind az éhség miatt, hanem a' Hagemász betegségben.

Besztertzei szilyánk az idén kevés-
rem. Alma, szőlő jót mutatnak. A' mar-
hának szinte tsak tízede maradt-meg. Egy bányai véka kukoritzta, most 18 forint.

B é t s.

Henrika Cs. Fő Hertzegasszony 's a' kisdéd Princz oly jól vannak, mint tsak ily környülállások között kívánni lehet.

A' múlt hónap' 29-dikén ismét próbát tett az itt lévő Mezei Gazdasági Társaság a' *Smith arató* mívferszámáaál. Ezen próbát *Albert* ő Kir. Hertzegsége is méltoztatott megtisztelni jelenlétével. Most zabföldön tettek próbát, de a' melly nem felelt oly jól meg a' rávakozásnak, mint az előbbeni a' rozsföldön. A' zabszálak lágyak és a' száraz idő miatt ritkák is lévén, többire elhajlottak a' késnek éle elől és fennállva maradtak a' gyökereiken. A' nézők között egy Anglus is lévén jelen azt beszéllette, hogy ezen alkotmányt *Skotziában* búzánkívül semmi egyéb gabonának oratására nem fordítják: hanem minthogy ezen Bétsi Mezei-Gazdasági Társasagnak célzása az, hogy ezzel minden féle gabonanemeknek aratását megpróbálja, 's a' resultátamot a' közönség' szeméi eleibe terjessze, tehát nem soká az árpa 's búzaaratással is próbát fog tétetni, 's annak resultátamát mindenkor ki fogja hirdettetni, 's hogy az egeszről tökéletes iteletet lehessen tenni, minden környülállásokat, a' mi a' dolognak értelmesítésére valamit tehet, elő fog adatni.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Aug. 5-ik napján 328 $\frac{1}{4}$ — 6-dikén 328 — 7-dikén 326 $\frac{3}{4}$ — forintot.